

INTERPELLATION TILL STATSRÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2016-06-16
Besvaras senast
2016-08-29

Till statsrådet Ann Linde (S)

2015/16:734 Handelsavtalet CETA

Handelsavtalet CETA (Comprehensive Economic and Trade Agreement) mellan EU och Kanada ska ratificeras senare i år och målet är att det provisoriskt ska träda i kraft redan under 2016. Avtalet är ämnat att förenkla handel mellan EU och Kanada och sägs ta bort onödiga handelsbarriärer mellan parterna. Tyvärr finns det en överhängande risk att CETA kommer att försvåra progressiv lagstiftning på flera områden, bland annat miljöområdet.

Avtalet gör det bland annat möjligt för företag att stämna stater om ny lagstiftning skulle innebära ändrade investeringsförhållanden. Ärendet kommer i så fall att avgöras i den föreslagna investeringsdomstolen, ICS, som ligger utanför det ordinarie nationella rättsväsendet.

Det finns flera exempel på när storföretag använder sig av så kallade investeringsskydd i handelsavtal för att stämna stater för deras miljöpolitik. I november 2015 beslutade Obamaadministrationen i USA att stoppa en kanadensisk oljeledning genom USA eftersom det skulle leda till ökade utsläpp av växthusgaser. Företaget, TransCanada, som hade planerat bygget svarade med att stämna Obamaadministrationen på miljardbelopp med Naftaavtalets så kallade investeringsskydd som grund. Andra exempel där investeringsskydd använts för att stämna stater för miljölagstiftning är den kanadensiska delstaten Quebecs stopp mot miljöskadlig hydraulisk spräckning (frackning) och Ecuadors beslut att stoppa oljeutvinning i mycket känsliga naturområden.

I CETA finns alltså ett liknande investeringsskydd inskrivet. Varför ska storbolag ges möjligheter att överpröva demokratiskt fattade beslut som syftar till att skydda natur eller minska utsläpp av växthusgaser?

Ett exempel på avtalets indirekta påverkan på miljöregleringar är hur Kanada redan nu tryckt på EU för att mjuka upp klassificeringen av bränsle från kanadensisk tjärsand. Det är en direkt konsekvens av en önskan om ökad handel mellan parterna och kommer med stor sannolikhet att leda till större konsumtion av smutsigt bränsle i EU.

Förespråkarna för CETA menar att EU genom avtalet kan importera bränsle från Kanada och därmed göra sig oberoende av rysk energi. Risker är att ett problem byts ut mot ett annat – ökat beroende av fossil energi i stället för att satsa på förnybara energikällor. Flera aktörer, både europeiska och

kanadensiska, har kritiserat CETA för att gruv-, energi- och transportsektorerna saknar skrivningar om hållbarhet.

Offentlig upphandling är också en del i CETA, och avtalet gör det svårare för kommuner, landsting och stat att premiera miljövänlig lokal produktion eller minska transportutsläpp. Detta när miljö- och klimatinitiativ behövs mer än någonsin. Dessutom innehåller CETA ett så kallat regulativt samarbete, det vill säga att nya lagförslag ska passera genom en icke politiskt vald församling som ska granska förslagen bland annat ur ett handelsperspektiv. Det här riskerar att försvåra och fördröja progressiv lagstiftning, inte minst på miljöområdet.

Med ett avtal som har ett så tydligt ensidigt handels- och konkurrensperspektiv som CETA har kommer det att bli mycket svårt för länder att utveckla miljö- och klimatlagstiftning. Och det är just föregångare och innovativa regleringar som behövs om vi ska klara de klimatmål som beslutades om i Parisavtalet.

Mot bakgrund av detta vill jag fråga statsrådet Ann Linde:

I ljuset av CETA-avtalet, vilka åtgärder kommer ministern att vidta för att medlemsländer, EU och andra aktörer alltid ska kunna gå före på miljö-, folkhälso- och andra viktiga politikområden?

.....
Jens Holm (V)

Överlämnas enligt uppdrag

Lisa Gunnfors